

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

สถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภา และสำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนประดิพัทธ์ เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทร. 0 2244 2065

เรื่อง กฎหมายว่าด้วยสุขภาพจิตของประเทศไทย
ผู้เรียบเรียง นางสาวสิริพิชญ์ชนก คุณประเสริฐ นิตกรชำนาญการ
กลุ่มงานบริการวิชาการ 3 สำนักวิชาการ
ออกอากาศ กุมภาพันธ์ 2562

ในสภาวะทางสังคมโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงได้ส่งผลให้ประชาชนที่ปรับตัวไม่ได้เกิดปัญหาทางสุขภาพจิตมากยิ่งขึ้น ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 เพื่อรองรับสภาพปัญหาดังกล่าวโดยมีสาระสำคัญคือ การนำบุคคลที่มีภาวะอันตรายหรือมีความจำเป็นต้องได้รับการบำบัดรักษาให้ได้รับการบำบัดรักษา ภาวะอันตรายที่กล่าวถึงคือ อันตรายที่เกิดขึ้นจากความผิดปกติทางจิตที่แสดงออกทางพฤติกรรม อารมณ์ ความคิดหลงผิดหรือพฤติกรรมที่เป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของตนเองหรือผู้อื่น เช่น เมื่อมีผู้ป่วยทางจิตมีพฤติกรรมอาละวาด ทำร้ายคนรอบข้าง ผู้ที่พบเห็นสามารถแจ้งพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้ดำเนินการพาบุคคลนั้นไปยังโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐ หรือสถานบำบัด เพื่อให้บุคคลผู้นั้นได้เข้ารับการรักษาอาการทางจิตหรือพฤติกรรมผิดปกติในโรงพยาบาล แม้ว่าผู้ป่วยจะไม่ยินยอมเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลก็ตาม กล่าวโดยสรุปคือ พระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 เน้นการบังคับรักษาผู้ป่วยทางจิต แม้ผู้ป่วยจะไม่ยินยอม ถือเป็น การให้ความคุ้มครองเจ้าพนักงานตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลที่เอาตัวผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล โดยไม่ถือว่าเป็นการกักขังหน่วงเหนี่ยวแต่อย่างใด

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 ได้มีการบังคับใช้มาเป็นเวลานานแล้ว ทำให้บทบัญญัติบางประการไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน บุคคลที่มีความผิดปกติทางจิตยังไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิอย่างถูกต้องและเพียงพอ มีการเผยแพร่ข้อมูลทางสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์หรือสื่ออื่น ๆ ในทางที่ก่อให้เกิดทัศนคติไม่ดีต่อบุคคลที่มีความผิดปกติทางจิต รวมทั้งขาดกลไกการฟื้นฟูสมรรถภาพให้ผู้ป่วยที่มีอาการทุเลาสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ดังนั้น กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมสุขภาพจิต จึงได้ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และได้เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเมื่อวันที่ 28 กันยายน 2559 โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติหลักการร่างพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 และได้เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเพื่อพิจารณาเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2561 ซึ่งขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. คือ เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551 โดยกำหนดเพิ่มเติมบทนิยาม เพิ่มเติมองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติ กำหนดสิทธิผู้ป่วยที่จะต้องได้รับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกัน และควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิต กำหนดให้เจ้าหน้าที่จากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติเป็นผู้ช่วยเหลือพนักงานเจ้าหน้าที่ กำหนดให้คณะกรรมการสถานบำบัดมีอำนาจให้ความยินยอมในการบำบัดรักษาทางกายแทนผู้ป่วย รวมทั้งกำหนดให้คณะกรรมการสุขภาพจิตแห่งชาติจัดทำแผนยุทธศาสตร์การสร้างเสริมสุขภาพจิต การป้องกันและควบคุมปัจจัยที่คุกคามสุขภาพจิตแบบมีส่วนร่วม โดยเชื่อมโยงและประสานสอดคล้องกันทั้งระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น และมีมาตรการที่สำคัญในการคุ้มครองสิทธิผู้ป่วยมากยิ่งขึ้น เช่น การกำหนดให้การเผยแพร่ข้อมูลใด ๆ ในสื่อทุกประเภทต้องไม่ทำให้เกิดความรังเกียจเดียดฉันท์ หรือความเสียหายแก่จิตใจ ชื่อเสียง เกียรติคุณ หรือสิทธิประโยชน์อื่นใดของผู้ป่วยและครอบครัว โดยให้เป็นอำนาจของอธิบดีกรมสุขภาพจิตในการมีอำนาจออกคำสั่งให้ผู้เผยแพร่ดำเนินการแก้ไข หากผู้ใดฝ่าฝืนคำสั่งดังกล่าวจะได้รับโทษทางอาญา เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ชดาพิมพ์ เฒ่าสวัสดิ์. (2551). สาระสำคัญในพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. 2551. สืบค้นวันที่ 3 มกราคม 2562 จาก <http://www.rajanukul.go.th/new/index.php?mode=maincontent&group>
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (20 ธันวาคม 2559). ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สืบค้นวันที่ 3 มกราคม 2562 จาก https://cabinet.soc.go.th/doc_image/2559/9932182850.pdf
- สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. (25 ธันวาคม 2561). ร่างพระราชบัญญัติสุขภาพจิต (ฉบับที่ ..) พ.ศ. สืบค้นวันที่ 3 มกราคม 2562 จาก http://web.senate.go.th/bill/bk_data/486-1.pdf